

Uz tikšanos, Ammana kungs!

Dace Millere, speciāli „Zirgu Pastam”, foto: Māris Millers

Texts, ko kādam no jums labpatiks izlasīt, nav domāts drukāšanai vēstures grāmatā vai enciklopēdijā. Tā ir vienkārši atbilde jaunajai jāsanas sporta entuziastu paaudzei uz jautājumu: kā Pasaules kausa sacensības ienāca Latvijā. Nebūt ne kā neatņemama valsts neatkarības atgūšanas protokola sastāvdaļa. Par to vajadzēja cīnīties, un kā katrā kaujā – ir gan ģenerāļi, gan ierindnieki, un, kas zina, kuram no viņiem lielāks nopelns.

Fakts no tagad šķietamās „seno laiku” vēstures. **Ir 1990. gads.** Latvijā, Liepājas rajona Grobiņas bāzē notiek PSRS čempionāts jāšanas sportā. Pirmoreiz par čempionu, daudziem par pārsteigumu, kļūst mūsu Sergejs Šakurovs ar zirgu Fināls – maršrutā ar 160 cm augstiem šķēršļiem (tieši tādu augstumu zirgi veic augstākās kategorijas sacīkstēs, ieskaitot olimpiādi, bet Latvijā šādas grūtības maršruti patlaban nenotiek...). Arī pašas sacīkstes tika organizētas godam, un jāatzīst, ka toreizējā lielvara mūs sportā nebūt tā nepazemoja, kā tagad daudzi mēdz iztēlot – mūsu sportistiem PSRS Fiziskās kultūras un Sporta komiteja piešķīra braucienus uz Pasaules kausa izcīņas nesen sāktās Centrāleiropas zonas sacensībām vēl Austrumvācijas pilsētā Gērā. Laika bija maz, jāpošas ceļam, bet tādu notikumu aizvadīt bez rezonanses būtu grēks, - tā pavisam nejauši es, toreiz laikraksta Sports žurnāliste, arī nokļuvu starp astoņiem cilvēkiem un pieciem zirgiem, kas mūsdienu izpratnē arhaiskā furgonā sāka ceļu uz Gēru. To varbūt pat varētu nestāstīt, ja ar tagadējo pieredzi nenāktos secināt, - iespējams, tā bija pirmā un vienīgā reize, kad ar savu komandu startējām starptautiskā arēnā, pat vēl neatļaudamies runāt par Latvijas karogu. Tika gūtas arī prēmijas vietas, tomēr vissvarīgākais bija tas, ka mūsu konkūristus sāka iepazīt jaunatgūtā Eiropa – Sergeju Šakurovu, Mairi Peneli, Igoru Priednieku, Olgu Sniedzi un treneri Natāliju Šakurovu. To atkal varētu neminēt, ja mūsu komandas neatlaidība netiktu pamanīta. Īpaši Sergeja startu, gan neklātienē, novērtēja viens no FEI (Starptautiskā Jāsanas sporta federācija) līderiem, šveicietis Makss Ammans. Par viņu jau tika vēstīts ZP iepriekšējā numurā, bet šoreiz par Ammana kunga saistību ar Latviju, jo bez tās diez vai tik ātri būtu notikuši procesi, par kuriem šobrīd esam gandarīti.

Vēl no vēstures. Tikai 1992. gada 27. martā Latvijas Jātnieku federācija FEI Ģenerālās asamblejas sēdē tiek atjaunota kā šīs organizācijas pilntiesīga biedre. Var piebilst, ka pirmās starptautiskās jāšanas sporta sacensības Latvijā notikušas 1928.

gadā, bet pēdējās neatkarīgas Latvijas laikā – 1937. gadā, kad arī pēdējoreiz mūsu līdzdalība fiksēta ārzemju startos vienā no jāsanas sporta Eiropas „mekām” – Āhenē, Vācijā.

Lūk, tā, - Ammans pamanīja Sergeja māku un uzaicināja jau tā paša gada rudenī startēt tās pašas Centrāleiropas zonas sacīkstēs Prāgā, Čehijā. No šodienas viedokļa nav galvenais rezultāts, bet kopš tā brīža Sergejs ar Ammana atbalstu sāka piedalīties veselā starptautiskā sacīkšu sērijā. Ja lasītājiem būs interese (rakstiet mums), stāstīsim sīkāk. Viens no nozīmīgākajiem turnīriem bija jau Rietumeiropas zonas sacīkstes Helsinkos, kur mūsu sportists gan samulsa no apkārtējo uzmanības, bet ar savu meistarību prata noturēt to interesi, kas jau bija radusies.

„Nebiju to gaidījis, bet Makss Ammans mani satika, ievēda VIP zonā un iepazīstināja ar pasaules varenajiem, un es jutos starp viņiem kā līdzvērtīgs cilvēks, lai gan agrāk par to neviens no mums nevarēja iedomāties. Atzišos, ka bija patīkami, ka Pasaules kausa direktors izrāda tādas rūpes par mums.” Jautāju tagad Sergejam, vai Latvijas jāšanas sports ir izmantojis šo handikapu, ko mums deva Ammans. Viņš atzīst – bez tā diez vai pēcpadomju laiku vispār Latvija jāšanas sportā būtu pārdzīvojusi. Sergejs tagad strādā Valsts aģentūrā Lietišķo sporta veidu centrā Kleisti par treneri, gatavo zirgus un saka: „Negribu atzīt, ka viss labais jau bijis, domāju, ka vēl būs, tikai jāatrod atbilstošas kvalitātes zirgs, ar kuru es varētu izmantot savu māku un pieredzi.”

1992. gada janvārī ar jau nobriedušo domu par Pasaules kausa organizēšanu Latvijā ieradās tas pats Makss Ammans. Viņš tikās ar Latvijas sporta dzīves vadītājiem, pabija Kleistos un kā vienu no galvenajiem savas vizītes secinājumiem uzreiz pauda, ka bez pamatīgas zirgaudzēšanas un ciltsdarba sistēmas nav iedomājams jāšanas sports, kālab mēs nedrīkstētu uzreiz privatizēt lielās saimniecības, kuru izveidotajai bāzei būtu jāpaliek valsts kontrolē. Tikai tagad saprotams, ko īsti viņš ar to gribēja pasacīt. Vēl piebilda, ka visām trim Baltijas valstīm jāstrādā kopā un jāgatavojas FEI Ģenerālajai asamblejai, kur, iespējams, tiks

Makss Ammans sveic Vitaliju Mutuli

atjaunots to statuss starptautiskajā jāšanas sporta sabiedrībā.

„Savos pētījumos esmu atradis faktu,” toreiz teica Makss Ammans, „ka tad, kad Baltijas valstis bija brīvas, trīsdesmitajos gados, Rīgā notikušas šajā reģionā svarīgākās starptautiskās sacensības. Latvijas komanda piedalījies arī turnīros Vācijā, Itālijā, Francijā.”

Interesi par jāšanas sporta vēsturi un turpmāko izaugsmi Ammans apliecinā, Latviju nosaukdams par pirmo Baltijas valsti, tad minot Lietuvu un ar problemātisku pieskaņu – Igauniju, kur varētu rīkot PK sacīkstes. Jo viņš taču ir Pasaules kausa direktors...

Toreiz vaicājām, kas nepieciešams, lai tas notiktu? „Parasti labas sacensības izdodas tad, ja šajā darbā iesaista ne tikai cilvēkus, kas jau ir jāšanas sportā – trenerus, sportistus, federāciju, - bet iekļauj arī pilsētas pašvaldību, iedzīvotājus, presi, televīziju, radio. Turklāt vajag atrast sponsorus.

To ieguldījums turpmākajā būs atkarīgs no tā, kā jums veiksies, kāds būs sākums.”

Par sevi pašu šveicietis Makss Ammans stāstīja: „Nāku no ģimenes, kam allaž piederējuši zirgi. Tas bijis gan mūsu darbības veids, bizness, gan aizraušanās. Arī pats esmu startējis konkurā, taču neesmu sasniedzis ievērojamu panākumu, 20 gadu vecumā armijā ar mani notika nelaime un kļuvu daļēji paralizēts. Kopš tā brīža ar sportu, protams, nenodarbojos, bet kļuvu par žurnālistu. Vēlāk tiku nosūtīts darbā uz Ņujorku, kur nostrādāju desmit gadus. Tad sešus gadus biju Lucernas lielākās dienas avīzes politiskais komentētājs. Pateicoties tam, ka esmu ieguvis

zinības jāšanas sportā, vienmēr esmu rakstījis arī par to. 1973. gadā mani ievēlēja par Starptautiskās Jāsanas sporta žurnālistu asociācijas prezidentu (darbojas kopš 1966. gada), un tā Monreālas olimpisko spēļu laikā mans pienākums bija tikties ar Anglijas princī Filipu, toreizējo FEI prezidentu. Pēc sarunas par to, ko domāju par žurnālistu darbu sacīkstēs, par sacīkšu sistēmas reorganizēšanu, viņš teica – uzrakstiet nolikumu. Es to izdarīju, un, kad pēc sarunām ar iespējamajiem jauno sacīkšu organizētājiem aizbraucu uz karaljamu, princis Filips man teica divas lietas. Ka mana angļu valoda ir šausmīga, jo tā ir amerikāniska, bet viņš pats mani iemācīšot runāt. Otrais, ka man jākļūst par Pasaules kausa izcīņas direktoru. Tā es pateicu sveikas savai avīzei, sameklēju firmu Volvo, kas finansēja sacensības, un

1978. gada oktobrī notika pirmais turnīrs.” Ieceres īstenojās. Pēc visai salīgās vizītes Rīgā Ammans lietas sakārtoja tā, ka jau 1992. gada vasarā Rīgā notika pirmais PK Centrāleiropas zonas posms. Bet 1993. gadā viņš te ieradās pats, un jutās ļoti omulīgi. Tas bija nevis glancēti viltots smaids, bet gandarījuma sajūta, kas pavada pilnīgi nesavtīgu motīvu vadītu cilvēku, kurš paveicis vienkāršī labu darbu. (Diemžēl zirgu karantīnas dēļ 1994. gadā sacīkstes nenotika, bet pēc tam atkal tradīcija turpinājās). Ammans ir cilvēks, kurš palīdzēja sagatavot pirmās Latvijas sporta zirgu

starptautiskās pases. Neskatoties uz savu augsto starptautisko statusu, viņš varēja norunāt ar Sergeju tikšanos kādā Vācijas lidostā, lai atdotu šos dokumentus drošās rokās, un viņš ir cilvēks, kurš izdarīja maksimumu starptautiskās atzišanās un arī starptautiskās birokrātijas jomā, lai Sergejs Šakurovs ar Finālu varētu startēt 1992. gada Barselonas olimpiskajās spēlēs. Pietrūka vien toreizējās Latvijas Jātnieku federācijas ieteikuma. Tā ir lieta, par kuru Leonardu Siņavski (tālaika LJF prezidentu) grūti saprast un nekādā nevar attaisnot. Taču laiki mainās. Volvo pēc 20 gadu sadarbības no PK sponsorēšanas atvadījies, bet pats turnīrs tikai vērsās plašamā un palielina savu autoritāti. Pavisam nedaudz šosezon pietrūka, lai Latvijas sportiste Airisa Penele iejādē kvalificētos Pekinas olimpiskajām spēlēm, un Rīgā ar katru gadu arvien augstākā kvalitātē notiek Pasaules kausa izcīņas posma sacensības. Uz tikšanos kādā no nākamajiem gadiem, Ammana kungs!